

Svar på skriftligt spörsmål om utläggning av statliga verksamheter på entreprenad

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 158/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Kaisa Juuso /sf:

Har regeringen i bedömningen av myndigheternas behov av utläggning i tillräcklig utsträckning beaktat utvecklingen av ledning och uppföljning i stället för utläggning, en eventuell överföring av arbetsplatser och affärsvinster utomlands till följd av utläggningen, avsaknaden på demokratisk kontroll av utlagda tjänster, utläggningens följder för Finlands sysselsättningsläge och försämringen av kvaliteten på tjänster som läggs ut till följd av strävan efter affärsvinst?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt kan emellertid ges endast till myndigheter. En myndighet kan inte lägga ut ansvaret för sina ämbetsåtgärder även om en del av verksamheten har lagts ut. Ministerierna svarar i enlighet med 68 § i grundlagen inom sitt ansvarsområde för att förvaltningen fungerar som sig bör. Riksdagens justitieombudsman och statsrådets justitiekansler övervakar med stöd av 108 och 109 § i grundlagen att förutom offentligt anställda arbetstagare också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter.

I slutet av 2019 ingick i statsförvaltningens tjänst 75 350 personer. Motsvarande siffra i slutet av 2018 var 74 318 personer och i slutet av 2015 var antalet personer i statlig tjänst 73 676. Mätt med statens personalmängd har statens verksamheter under de senaste åren förblivit tämligen oförändrade och den egna personalmängden har ökat en aning. Det har inte genomförts stora nya utläggningar med betydelsefulla ekonomiska eller personalrelaterade effekter.

Finansministeriet har publicerat rekommendationer för principer som ska följas när verksamheter inom statsförvaltningen omläggs i samband med att man överväger att bolagisera verksamheten och att ordna verksamheten via en fond, fristående offentligrättslig inrättning eller stiftelse utanför statsbudgeten. Enligt anvisningarna ska förnyelserna bedömas omsorgsfullt, slutledningarna motiveras och hela bedömningsprocessen jämte utredningar och slutsatser dokumenteras. Oberoende

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 158/2020 rd

om det är fråga om en omläggning av statliga verksamheter genom ändring av organisationsformen eller ordnande av en verksamhet som man tidigare producerat själv som tjänsteupphandling ska statens helhetsintresse som följd av arrangemanget i samband med omläggningen öka. Helhetsintresset uppkommer till följd av ökat resultat av verksamheten, förbättrad tjänstekvalitet och servicestruktur, förtydligat ledarskap eller, när nya modeller tillämpas, för skötseln av uppgifterna. I beredningen av reformer ska enligt de bestående anvisningarna kunna motiveras hur man i praktiken avser nå de mål som ställs på reformen – även i fråga om lönsamhet och produktivitet. Ändringarna ska uppfylla det allmännas skyldighet i enlighet med 22 § i GL att tillgodose de grundläggande fri- och rättigheterna.

För att lyckas i utläggningen förutsätts att kostnaderna och fördelarna med utläggningen har kunnat bedömas tillräckligt, valet av leverantörer ägnas tillräcklig uppmärksamhet och att det reserveras tillräckligt med tid och kunskap för styrning av den utlagda verksamheten och ledning av processerna. Innan verksamheten läggs ut ska en bedömning göras om huruvida motsvarande fördelar kan nås genom omläggning av den egna verksamheten.

Den egna serviceproduktionen kan kompletteras genom köp av tjänster som upphandlats och producerats ansvarsfullt på marknaden. Ett bra exempel på detta är affärsverket Senatfastigheter som är ämbetsverkens och inrättningarnas partner i produktionen av statens lokaltjänster. Senatfastigheter upphandlar planerings- och konsulttjänster för byggnation, byggnadstjänster samt tjänster i anslutning till skötsel och underhåll av fastigheter på marknaden. Dessutom upphandlar Senatfastigheter städ-, foajé- och personalbespisningsservice samt motsvarande tjänster för kunder som inte själva vill upphandla och leda dessa tjänster. Senatfastigheter styrs av riksdagen och finansministeriet. Ansvar är en väsentlig aspekt i Senatfastigheters verksamhetssätt. Senatfastigheter har i nära samarbete med skattemyndigheterna utvecklat och infört metoder för bekämpning av ekonomiska brott i bekämpningen av den så kallade gråa ekonomin. Dessa principer har sedermera införts inom hela fastighets- och byggnadsbranschen.

Inom statsförvaltningen utvecklas ledarskapet och det bedöms årligen hur detta har lyckats. Tillfredsställelsen i arbetet bland statligt anställda gällande ledarskapet har utvecklats positivt under de senaste åren. Index som beskriver tillfredsställelsen i arbetet gällande ledarskap har stärkts från att 2016 varit 3,41 (VMBaro) till att 2019 uppgå till indexvärdet 3,45. Ett av insatsområdena för utvecklingen av ledarskapet gäller förstärkning av informationsbaserat beslutsfattande som baserar sig på informationsledning. Inom statsförvaltningen eftersträvas med informationsledning systematiskt utnyttjande av information i beredning, beslutsfattande och verkställande både i statsrådet och i den underställda förvaltningen. Med informationsledning kan verksamhetens kvalitet, effektivitet och genomslagskraft förbättras.

När det gäller anskaffningar har informationsledningen särskilt utvecklats med hjälp av tjänsten Granskaupphandlingar.fi. Tjänsten öppnar upp statens och kommunernas upphandlingar och ökar offentliga sektorns öppenhet och transparens vid användningen av medel. Tjänsten visar vem man upphandlat produkter och tjänster av, när upphandlingarna har gjorts och vilket upphandlingarnas sammanräknade upphandlingsenhets- eller leverantörspecifika värde är.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 158/2020 rd

Bolagiseringen av verksamheter inom den offentliga sektorn och utläggningen av offentliga förvaltningsuppgifter till privata har emellertid skapat ett behov av att se över regleringen i anslutning till offentlighetslagen. Enligt regeringsprogrammet kommer en utvidgning av offentlighetslagens tillämpningsområde så att den gäller juridiska personer som ägs av den offentliga sektorn eller som står under deras bestämmande inflytande att utvärderas. En utredning i frågan blev klar i juni 2019. Utredningen skickades på remiss i slutet av 2019. Den fortsatta beredningen av ärendet hör till justitieministeriets förvaltningsområde.

Helsingfors 30.3.2020

Kommunminister Sirpa Paatero